

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/14/2018
Identifikačné číslo spisu: 7016200403
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7016200403.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: W. I., bytom Y. XX, XXXXX Y., Y. zast. advokátom JUDr. Dušanom Remetom, AK so sídlom Prešov, Masarykova 2, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Bratislava, Ul. 29. augusta 8, za účasti zamestnávateľa žalobcu: Zdislaw Mieczyslaw Pietera - Blue - Media, Kocmyrzowska 39, Kraków, Poľská republika, adresa miesta podnikania 040 01 Košice, Alžbetina 30, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. 87806-1/2013-KEM zo dňa 22. 08. 2013, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/44/2016-25 z 27. septembra 2017 , jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/44/2016-25 z 27. septembra 2017 z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

(1) Uznesením č.k. Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/44/2016-25 z 27. septembra 2017 Krajský súd v Košiciach žalobu žalobcu zo 07.04.2016 odmietol.

(2) V odôvodnení uznesenia sa krajský súd nestotožnil s tvrdeniami žalobcu, že je opomenutým účastníkom, keďže Sociálna poisťovňa, pobočka Košice so žalobcom konala ako s účastníkom administratívneho konania a doručovala mu aj označené rozhodnutie na známu adresu v cudzine. Možnosť aplikácie právneho režimu uvedeného v ustanovení § 179 ods. 1 SSP (predtým v ust. § 250b ods. 2 O.s.p.) predpokladá taký procesný stav v administratívnom konaní, v rámci ktorého správny orgán nepovažuje dotknutý subjekt za účastníka konania, nekoná s nim a ani mu nedoručí svoje rozhodnutie. V prípade eventuálneho petitu žalobcu, ktorým sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa a navrhol toto rozhodnutie zrušiť súd zdôraznil, že správne súdnictvo je založené na zásade subsidiarity súdneho prieskumu., čo znamená, že súdna ochrana nastupuje až v okamihu, keď sa účastník správneho konania nemôže domôcť svojich práv v rámci správneho konania uplatnením prípustných riadnych opravných prostriedkov. V prejednávanom prípade bolo potrebné za rozhodnutie, resp. opatrenie orgánu verejnej správy spôsobilé na súdny prieskum jeho

zákonnosti považovať vyjadrenie žalovanej č. 27930-2/2016-BA z 18. februára 2016, ktorým táto žalobcovi oznámila, že rozhodnutie o vzniku, resp. zániku poistenia sa účastníkom správneho konania neoznamuje do vlastných rúk, v dôsledku čoho považovala doručenie rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa za účinné a odvolanie žalobcu za oneskorene podané. Vzhľadom na uvedené krajský súd dospel záveru, že žaloba je neprípustná, lebo smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy, ktoré nie je spôsobilé na súdny prieskum.

(3) Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobca, ktorý poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR č.k. 9Sžso/90/2015 zo 14.12.2016 v zmysle ktorého žalovaná nemala právomoc rozhodnúť o určení uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádza žalobca. Okrem uvedeného uvádza, že skutočnosť, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočky Košice bolo doručené inej osobe ako žalobcovi je nesporná. Žalobca je preto presvedčený, že je opomenutým účastníkom. Rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy sa totiž týka poistného vzťahu, čo odôvodňuje potrebu doručiť takéto rozhodnutie žalobcovi do vlastných rúk v súlade s § 212 ods. 3 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. Ďalej žalobca v kasačnej sťažnosti tvrdí, že krajský súd odmietol žalobu žalobcu z dôvodu, že nesmeruje proti vyjadreniu žalovanej. Vyjadrenie žalovaného však podľa žalobcu nemožno považovať za rozhodnutie, resp. opatrenie orgánu verejnej správy, proti ktorému by bolo možné podať správnu žalobu tak, ako to vyslovil krajský súd. Podľa žalobcu žiaden iný postup neprichádzal do úvahy.

(4) Žalovaná sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnila s výrokom uznesenia Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/44/2016-25 z 27. septembra 2017. Zdôrazňuje, že rozhodnutie o vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia nie je súčasťou taxatívneho vymedzenia rozhodnutí doručovaných do vlastných rúk podľa ustanovenia § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“). Naopak, rozhodnutia vo veci predpísania poistného, penále a uložení pokuty ustanovujú účastníkovi povinnosti, vyplývajúce z poistného pomeru a z tohto dôvodu je potrebné doručovať ich do vlastných rúk. V tejto súvislosti žalovaná poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžsk/54/2017 a rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/48/2015. Žalovaná ďalej poukazuje na skutočnosť, že žalobca nenapadol v zákonnej lehote rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu. Zdôrazňuje, že z právneho hľadiska oneskorené odvolanie nemožno kvalifikovať ako odvolanie a z tohto dôvodu odvolací orgán nemôže takéto podanie vybaviť postupom, ktorý je určený pre preskúmanie neprávoplatných rozhodnutí. Ak odvolací orgán zistí, že odvolanie bolo podané po zákonnej lehote, vyrozumie o tom účastníka konania listom. Vyjadrenie, ktorým žalovaná oznámila žalobcovi, že napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a žalovaná nie je oprávnená rozhodnúť o oneskorene podanom odvolaní, nie je rozhodnutím, ktorým by boli dotknuté subjektívne práva žalobcu, pretože ním nebolo rozhodnuté o akejkoľvek právnej otázke. Žalovaná ďalej zdôrazňuje, že predmetom súdneho prieskumu nemôže byť rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu a žaloba bola podaná po uplynutí zákonnej lehoty. Vzhľadom na uvedené žalovaná navrhuje, aby kasačný súd uznesenie Krajského súdu v Košiciach ako vecne správne potvrdil.

(5) Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) napadnuté uznesenie krajského súdu preskúmal bez pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu bola podaná nedôvodne a preto je potrebné kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

(6) Podľa § 212 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

(7) Podľa § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 1) o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

(8) Podľa § 20 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa

vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

(9) Podľa § 128 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. poistné na nemocenské poistenie platí

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne nemocensky poistená osoba.

(10) Podľa § 128 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. poistné na starobné poistenie platí

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát,
- f) Sociálna poisťovňa.

(11) Podľa § 128 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. poistné na invalidné poistenie platí, ak tento zákon neustanovuje inak,

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát.

(11) Podľa § 141 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

(12) Podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

(13) Podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

(14) Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona č. 461/2003 Z.z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

(15) Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 8. zákona č. 461/2003 Z.z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie.

(16) Podľa § 179 ods. 1 SSP ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len „opomenutý účastník“), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

(17) Podľa § 179 ods. 7 SSP ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

(18) Podľa § 7 písm. a) SSP Správne súde nepreskúmajú právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal

všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená.

(19) Podľa § 181 ods. 1 SSP fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

(20) Podľa § 181 ods. 4 SSP zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

(21) Podľa § 98 ods. 1 písm. d/ a g/ SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak bola podaná oneskorene alebo je neprípustná.

(22) Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

(23) Žalobca podal správnu žalobu, ktorou navrhol alternatívne uložiť žalovanej alebo jej pobočke povinnosť doručiť žalobcovi rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. 87806-1/2013-KEM z 22. augusta 2013 alebo zrušiť napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. 87806-1/2013-KEM z 22. augusta 2013. Žalobca tvrdil, že je opomenutým účastníkom, keďže mu nebolo riadne doručené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice. Predmetné rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu prevzala manželka žalobcu, čo vyplýva jednak z nesporných tvrdení strán ako aj z administratívneho spisu žalovanej. Krajský súd však žalobcu za opomenutého účastníka nepovažoval a jeho žalobu považoval za neprípustnú podľa § 7 písm. a/ SSP, preto žalobu odmietol.

(24) S takýmto právnym záverom sa kasačný súd stotožnil.

(25) Zákon č. 461/2003 Z.z. pozná doručovanie do vlastných rúk a tzv. „obyčajné“ doručovanie. Taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré je potrebné doručiť do vlastných rúk stanovuje § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. Žalobca bol právneho názoru, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Košice č. 63617-2/2013-KEM z 19. apríla 2013, ktorým pobočka žalovanej rozhodla, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi u zamestnávateľa Zdzislaw Mieczyslaw Pitera - Blue Media od 01. júla 2012 podľa Slovenskej legislatívy je rozhodnutím o poistnom podľa § 212 ods. 3 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z.

(26) Kasačný súd však dospel k záveru, že predmetné rozhodnutie pobočky žalovanej je rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, pre ktoré zákon doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje.

(27) Rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje žalovaná a jej pobočky o tom, či účastník konania splnil zákonné predpoklady pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 zákona č. 461/2003 Z.z. v sporných prípadoch, ako bol aj ten žalobcov. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie je teda existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu. Naopak, rozhodnutím o poistnom je napr. rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. V takomto prípade však musí byť celkom zrejmé a nepochybné, že povinné sociálne poistenie vzniklo a trvalo, resp. stále trvá. Právnou otázkou, o ktorej sa rozhoduje takýmto rozhodnutím je výška poistného, ktoré je subjekt podľa § 128 zákona č. 461/2003 Z.z. povinný platiť a odvádzať.

(28) Odlišnosť oboch právnych inštitútov je zrejmá tiež zo systematického členenia zákona č. 461/2003 Z.z., keď § 172 ods. 5 uvedeného zákona uvádza, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ako aj konanie o poistnom v sporných prípadoch. Zákonodarca teda tieto dve konania rozlišuje. Obdobne ustanovenie § 178 ods. 1 určuje, že do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a v inom bode, že do pôsobnosti pobočky patrí tiež rozhodovanie o poistnom.

(29) Ide teda celkom zjave o odlišné právne inštitúty, pričom zákon nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk. Je preto potrebné

konštatovať, že žalobcovi bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Košice riadne doručené 03. septembra 2013 doručením rodinnému príslušníkovi bývajúcemu v totožnej domácnosti.

(30) Podľa § 179 ods. 7 SSP ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

(31) Po ustálení právneho názoru, že žalobca nie je opomenutým účastníkom, správny súd odmietol žalobu ako neprípustnú. Aj s týmto názorom krajského súdu je potrebné stotožniť sa. Žaloba je neprípustná, keďže smeruje proti prvostupňovému správne rozhodnutiu a tiež bolo potrebné odmietnuť ju, keďže bola podaná po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty.

(32) Žalobca v kasačnej sťažnosti namieta, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď jeho žalobu odmietol z dôvodu, že nesmeruje proti vyjadreniu žalovanej o oneskorene podanom odvolaní, napriek tomu, že vyjadrenie žalovanej podľa žalobcu nemožno považovať za rozhodnutie, ktoré by bolo možné napadnúť správnu žalobou. K tejto argumentácii je potrebné uviesť dve skutočnosti. Jednak žaloba bola odmietnutá, keďže bola podaná proti rozhodnutiu prvostupňového orgánu a po uplynutí zákonnej lehoty na podanie žaloby, otázku, ktoré rozhodnutie malo byť žalobou napadnuté, nebolo už pre potreby konania potrebné riešiť. Pokiaľ ide o vyjadrenie o oneskorene podanom odvolaní, toto by bolo spôsobilým predmetom prieskumu, ak by bolo spôsobilé dotknúť sa práv a právom chránených záujmov žalobcu. Podľa ustálenej judikatúry nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 37/95, II. ÚS 50/01, I. ÚS 52/02, III. ÚS 183/2003, I. ÚS 354/08) a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžf/29/2010 alebo sp. zn. 5Sžp/5/2011) môžu byť predmetom preskúmania súdom aj rozhodnutia orgánov verejnej správy, ktoré nemajú formálne náležitosti, ak sa dotýkajú alebo ak sa môžu dotknúť práv a právom chránených záujmov fyzických alebo právnických osôb. Súdna prax ustálila, že rozhodnutím správneho orgánu je každé rozhodnutie, ktorým sa zakladajú, menia, rušia alebo ktorým môžu byť priamo dotknuté práva a povinnosti právnických a fyzických osôb. Za spôsobilý predmet súdneho prieskumu sa považujú aj listy s charakterom rozhodnutia vydané príslušným orgánom verejnej správy. Toto vyjadrenie o oneskorene podanom odvolaní však nebolo predmetom konania na krajskom ani kasačnom súde, preto predmetný záver súd uvádza len nad rámec merita kasačného prieskumu.

(33) Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za nedôvodnú a rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť žalobcu zamietol.

(34) O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP. a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a žalovanému právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

(35) Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.